

Absztrakt az MDE 3. konferenciájához

Lét és Értelme

Krékits József: Értelmekezes az álmokban

Bár álmunk sokszor értelmetlennek tűnek felébredéskor, ismételten végig gondolva legtöbbször kiderül róluk, hogy szinte mindig fontos dologra irányítják rá a figyelmünket a maguk sajátos módján. Általában azokat az álmokat jegyezzük meg, amelyek érzelmileg fontos mondanivalóval rendelkeznek. Így az álmokat is be lehet sorolni a beszédaktusok (performativumok, J. Austin) közé, amelyekben egyes vagy többes szám első személyben figyelmeztetjük, felszólítjuk magunkat, vagy ígéretet teszünk, tiltakozunk, állást foglalunk egy bennünket érintő külső probléma vagy belső konfliktus kapcsán. Persze beszédaktussá akkor válnak, amikor már megértettük mondanójukat és verbalizálni is képesek vagyunk azt. Addig inkább képaktusokról (H. Bredekamp) kell beszélnünk, amelyek csak utalnak valamire képileg (kisebb részben verbálisan is) megfogalmazva egy dilemmát, hasonlóan a képzőművészeti, színházi és filmalkotásokhoz. Azaz egyrészt nézői, másrészt szereplői is vagyunk álmunknak, ahogy azt Nietzsche is megfogalmazza. Az egyes szám első személyben ábrázolunk valamit, főként képaktusok formájában, majd átéljük saját alkotásunk hatását, és ezt követően befogadói is lehetünk azáltal, hogy éber állapotunkban megértjük a látottakat, tapasztaltakat. Sok esetben ehhez mélyreható elemzést kell végeznünk, mivel az általunk alkotott szcenárió többféle dolgot is sűrít és integrál egyszerre. Ehhez egy optimális esztétikai távolságot (T. J. Scheff) kell teremtenünk az álmunk felé, hogy azok se elhárításra ne kerüljenek - értelmetlennek nyilvánítva azokat, - se beleesve ne nyomasszanak bennünket akár hosszabb ideig. Ehhez segítenek hozzá az egzisztenciálék, melyek összetevőire szedik szét az álmot, valamint egy külső személy vagy csoport, akik segítenek kívülállóként megteremteni az optimális esztétikai távolságot az álomtól. De ugyanez segít a terapeutának is, hogy egy optimális, higgadt távolságból nézhesse a kliense álmát. Saját és kliens álmok példáján szeretném bemutatni mindezt a gyakorlatban.